

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства щодо основних засад європейських систем просторового планування на прикладі окремих держав-членів Європейського Союзу*

***Анотація.** В аналітичній записці розкрито питання правового регулювання основних засад просторового планування у державах-членах Європейського Союзу (Швеції, Литві, Естонії, Латвії, Німеччині, Польщі, Іспанії, Бельгії). Проаналізовано діяльність суб'єктів здійснення просторового планування, необхідні документи, завдання тощо.*

***Ключові слова:** просторове планування, планування території, територія держави, генеральний план.*

Вступ

В Україні питання просторового (територіального) планування регулюються Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»¹. Відповідно до статті 2 цього Закону планування і забудова територій – діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає:

- прогнозування розвитку територій;
- забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій;
- обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;
- взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій;
- визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, транспортних, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів;
- встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності;
- розроблення містобудівної та проєктної документації, будівництво об'єктів;
- реконструкцію існуючої забудови та територій;
- збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень;
- створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури;
- створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;
- проведення моніторингу забудови;
- ведення містобудівного кадастру;
- здійснення контролю у сфері містобудування.

¹ Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

Інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація, яка поділяється на документацію державного, регіонального та місцевого рівнів. Управління у сфері містобудівної діяльності та архітектурно-будівельного контролю здійснюється, зокрема, шляхом: планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях; моніторингу стану розроблення та реалізації містобудівної документації на всіх рівнях; визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації (стаття 7 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»).

Просторове планування на державному рівні було закріплено Генеральною схемою планування території України (далі – Генеральна схема), затвердженою Законом України «Про Генеральну схему планування території України»², яка визначала пріоритети та концептуальні рішення планування і використання території країни, вдосконалення систем розселення та забезпечення сталого розвитку населених пунктів, розвитку виробничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури, формування національної екологічної мережі. Реалізація Генеральної схеми була розрахована на два етапи: 2001–2010 та 2011–2020 роки. На першому етапі передбачалося:

- удосконалення законодавчого, наукового, інформаційного, проєктного, організаційного забезпечення планування території на загальнодержавному рівні;
- організація проведення моніторингу реалізації Генеральної схеми;
- здійснення першочергових заходів щодо планування території відповідно до вирішень Генеральної схеми, які забезпечуватимуть досягнення найбільшого економічного, соціального та екологічного ефекту.

На другому етапі передбачалося здійснення заходів щодо планування території відповідно до вирішень Генеральної схеми та проведення моніторингу її реалізації.

Як і було передбачено, реалізація Генеральної схеми була завершена у 2020 році.

У цьому дослідженні проаналізовано досвід Швеції, Литви, Естонії, Латвії, Німеччини, Польщі, Іспанії, Бельгії щодо правового регулювання формування та функціонування національних систем просторового планування: правові засади такого планування, його інструменти, зв'язок просторового планування з галузевою політикою тощо.

Основна частина

Швеція. У Швеції спеціальним нормативно-правовим актом, що регулює вимоги і правила просторового планування й забудови територій, зокрема на державному рівні, є Закон «Про планування та будівництво» (2010:900)³ (далі – Закон (2010:900)).

² Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 7 лютого 2002 року № 3059-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>

³ Plan- och bygglag (2010:900) 2010-07-01. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan-och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/

Територіальне планування здійснюється на трьох ієрархічних рівнях: державному, регіональному і локальному / місцевому.

Розділ 2 Закону (2010:900) визначає **вимоги щодо врахування суспільних та приватних інтересів під час здійснення територіального планування**. При цьому врахування таких інтересів є обов'язковим під час планування на всіх ієрархічних рівнях.

Так, відповідно до § 2 розділу 2 Закону (2010:900) планування має на меті використання земельних та водних територій для тих цілей, для яких вони є найбільш придатними з огляду на їх властивості, розташування та потреби. Перевага надається такому використанню, яке забезпечує раціональне господарювання.

Планування згідно із Законом (2010:900), враховуючи природні та культурні цінності, екологічні та кліматичні аспекти, а також міжмуніципальні та регіональні умови, повинно сприяти:

- 1) відповідній структурі та естетично привабливому дизайну будівель, зелених зон і шляхів сполучення;
- 2) соціально сприятливому житловому середовищу, доступному та зручному для всіх верств населення;
- 3) довгостроковому раціональному користуванню землею, водою, енергією та іншими природними ресурсами, а також загальною належній екологічній ситуації;
- 4) економічному зростанню та ефективній економічній конкуренції;
- 5) будівництву житла та розвитку житлового фонду.

Під час формування територіального плану питання, що стосуються забудови (будівництва будівель та споруд), мають вирішуватися з урахуванням придатності відповідної території саме для таких потреб. Зокрема, майбутня забудова:

- не має створювати загрози життю та здоров'ю людей;
- має плануватися, виходячи із: стану ґрунту, гірських порід та водних ресурсів; можливостей організації дорожнього руху, водопостачання, каналізації, управління відходами, електронного зв'язку та забезпечення інших суспільних послуг; можливостей запобігти забрудненню води та повітря; мінімізації ризику повеней, ерозії ґрунтів тощо.

Власне, проектування та розміщення будівель і споруд під час формування територіального плану в контексті забудови території має здійснюватися на призначеній для цього земельній ділянці, враховуючи:

- 1) міський та ландшафтний вигляд;
- 2) питання пожежної безпеки, а також дорожньо-транспортну обстановку;
- 3) заходи щодо захисту населення у разі настання можливих воєнних дій;
- 4) необхідність енергозбереження та збереження природних ресурсів;
- 5) забезпечення транспортного сполучення;
- 6) можливості використання відповідної території людьми з обмеженою мобільністю тощо.

Під час формування територіального плану в контексті забудови території необхідно забезпечити наявність: площ, парків та інших зелених зон, місць для гри, фізичних вправ та інших видів активного відпочинку на свіжому повітрі тощо. Також слід враховувати наявність на відповідній території ґрунтових вод, аби майбутня забудова цієї території не вплинула негативним чином на таку водну систему і, як наслідок, не створила небезпеки для життя і здоров'я людей тощо.

Територіальне планування на державному рівні втілюється у розробці генерального плану. Ці питання регулюються розділом 3 Закону (2010:900), яким не передбачено розробку на національному рівні єдиного генерального плану, а визначено, що кожен муніципалітет повинен мати генеральний план, який охоплює всю територію муніципалітету. Такий план розробляється на довгострокову перспективу та передбачає вирішення таких питань:

- використання земельних і водних територій (визначення цільового призначення земельних та водних територій із позначенням цього на відповідній карті);

- використання, розвиток та збереження забудованої території.

У генеральному плані муніципалітет повинен зазначити:

- яким чином буде забезпечено дотримання національних інтересів, стандартів якості навколишнього середовища та інших обставин, що мають суттєве значення;

- як у довгостроковій перспективі буде вирішуватися питання житлового будівництва;

- як цей план буде узгоджуватися із відповідними національними та регіональними цілями, планами й програмами, що мають значення для сталого розвитку в межах муніципалітету;

- бачення стосовно ризиків пошкодження забудованої території, яке може виникнути внаслідок повеней, зсувів, обвалів та ерозії ґрунтів, пов'язаних із кліматом, та як такі ризики можна зменшити або уникнути їх.

У процесі підготовки проєкту генерального плану муніципалітет має провести консультації відповідно до §§ 8–11 розділу 3 Закону (2010:900). Такі консультації проводяться з адміністративною радою округу, регіоном та зацікавленими муніципалітетами. Муніципалітет також повинен надати можливість взяти участь у консультаціях членам муніципалітету, іншим органам влади, громадським об'єднанням та фізичним особам, які мають істотний інтерес до проєкту генерального плану. Такі консультації проводяться з метою отримання якомога більше інформації для прийняття зваженого прозорого рішення.

Під час консультацій з адміністративною радою округу остання має, зокрема, представляти й захищати інтереси держави щодо використання земельних і водних територій, дотримання екологічних стандартів. Окрім того, адміністративна рада округу має координувати дотримання у генеральному плані інтересів інших муніципалітетів щодо використання земельних і водних територій, слідкувати, щоб забудови та споруди, передбачені в генеральному

плані, були безпечними з огляду на ризики нещасних випадків, повеней чи ерозії ґрунтів тощо.

За результатами проведених консультацій щодо проєкту генерального плану муніципалітет складає звіт, який має бути оприлюднений.

Перед розглядом проєкту генерального плану муніципалітет має його оприлюднити. Ті, хто бажають висловити свої зауваження щодо проєкту, повинні зробити це письмово протягом строку його розгляду. Також муніципалітет надсилає проєкт генерального плану адміністративній раді округу, регіону та зацікавленим муніципалітетам. Адміністративна рада округу має надати висновок щодо проєкту плану.

Рішення про прийняття генерального плану ухвалює муніципальна рада. Прийнятий план оприлюднюється на вебсайті муніципалітету.

Наприклад, у муніципалітеті Странгнес муніципальна рада 17 червня 2024 року ухвалила рішення про затвердження нового Генерального плану 2040 (ÖP 2040). Цей план передбачає, як муніципалітет буде використовувати землю і воду в довгостроковій перспективі. Попередній план 2014 року містив чітку стратегію розвитку із п'ятьма основними темами, пріоритетними напрямками та сценарієм розвитку до 2040 року. Але з того часу багато чого змінилося. Странгнес швидко зростає і суспільство змінюється. Тому Генеральний план було оновлено (Рис. 1)⁴.

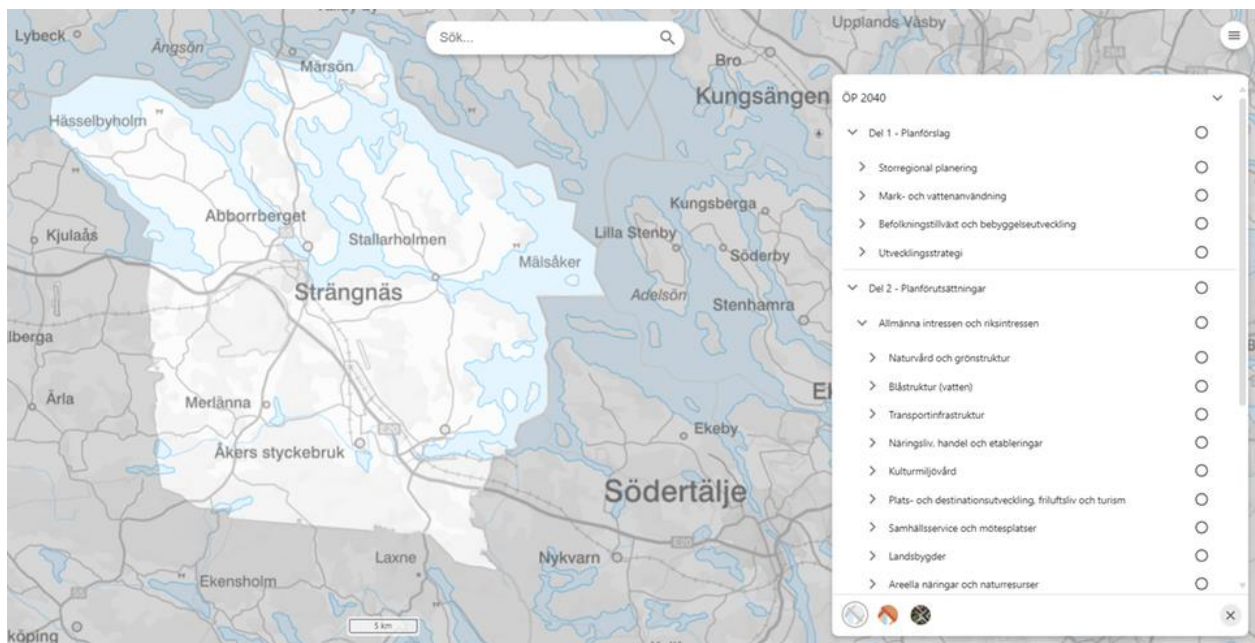

Рис. 1.

Литва. У Литві відносини планування території, континентального шельфу та виключної економічної зони в Балтійському морі регулюються Законом «Про територіальне планування»⁵ (далі – Закон). Метою Закону є забезпечення гармонійного розвитку територій та раціональної урбанізації

⁴ Översiktsplan. URL: <https://www.strangnas.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplan-och-detaljplaner/oversiktsplan>

⁵ Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas 1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.26B563184529/asr>

шляхом встановлення вимог щодо системності рішень у процесі територіального планування, узгодженості документів різних рівнів та їх взаємного впливу, створення умов для гармонії природного та антропогенного середовища, якості міського розвитку, збереження цінних ландшафтів, біорізноманіття, а також цінностей природної та культурної спадщини. Положення Закону не застосовуються до територій, щодо яких готуються проекти військової інфраструктури.

Відповідно до статті 3 Закону цілями територіального (просторового) планування є:

1) створення умов для гармонійного розвитку території держави, послідовної реалізації політики просторової та функціональної інтеграції, згуртованості територій, комплексного вирішення соціальних, економічних, екологічних завдань та завдань, пов'язаних із наслідками зміни клімату;

2) встановлення напрямів розвитку житлових територій, інженерної та соціальної інфраструктури, інших важливих для держави сфер соціально-економічної діяльності;

3) створення умов для раціонального використання та відновлення природних, підземних і енергетичних ресурсів країни;

4) забезпечення збереження, цілеспрямованого використання та пізнання унікальності природного й культурного ландшафту країни, природної та нерухомої культурної спадщини, формування природного каркасу, необхідного для екологічної рівноваги;

5) створення здорового, безпечного, гармонійного, стійкого до наслідків зміни клімату житлового середовища та повноцінних умов життя в населених пунктах;

6) створення умов для приватних інвестицій, що створюють соціальне та економічне благополуччя, належні умови життя, сприяють розвитку альтернативних джерел енергії та технологій, підвищують ефективність енергоспоживання;

7) узгодження інтересів фізичних та юридичних осіб або їх груп, муніципалітетів і держави щодо умов використання території та розвитку діяльності на території;

8) створення умов для раціонального використання землі та сприяння розвитку сільськогосподарської діяльності.

У Литві просторове планування здійснюється на трьох рівнях (стаття 4 Закону):

1) державний рівень – планується вся територія держави або її частини (готуються генеральні плани та спеціальні документи для всієї території держави, а за необхідності – для частин території держави, що виділяються за адміністративною (регіони, округи) або функціональною спільністю, у масштабі М 1:100 000–1:400 000);

2) рівень муніципалітету – плануються території, що характеризуються адміністративною (муніципалітет) або функціональною спільністю (готуються

генеральні плани та спеціальні документи територіального планування в масштабі М 1:20 000–М 1:50 000);

3) місцевий рівень – плануються частини території муніципалітету: міста (або їх частини), містечка (або їх частини), села та хутори (готуються генеральні плани окремих урбанізованих або заселених територій (у масштабі М 1:2 000–М 1:10 000), детальні плани (у масштабі М 1:500–М 1:1 000) та документи спеціального територіального планування (у масштабі М 1:500–М 1:10 000)).

Видами документів територіального планування на державному рівні відповідно до статті 5 Закону є: 1) комплексні документи територіального планування, до яких належать генеральний план всієї території держави та генеральні плани частин державної території (розробляються на державному рівні); 2) спеціальні документи територіального планування, до яких належать: (1) документи землеустрою спеціального територіального планування (схеми землеустрою, проекти землеустрою розвитку сільських територій); (2) схеми лісового господарства; (3) спеціальні документи територіального планування для заповідних територій; (4) спеціальні документи територіального планування для охорони нерухокої культурної спадщини; (5) плани розвитку інженерної інфраструктури; (6) плани використання надр.

Відповідно до статті 6 Закону установи, які організують підготовку документів територіального планування на державному рівні, уповноважуються на це Урядом.

Концепцію генерального плану території Литви, що визначає довгострокові напрями просторового розвитку території держави (включаючи континентальний шельф та виключну економічну зону в Балтійському морі) та функціональні пріоритети використання територій, за поданням Уряду затверджує Сейм. Окрім того, Уряд у контексті формування державної політики в галузі територіального планування:

- затверджує генеральні плани території держави або її частини та виділяє кошти державного бюджету на їх підготовку, реалізацію та моніторинг реалізації;

- затверджує документи територіального планування для проектів загальнодержавного значення, окрім випадків, зазначених у частині першій статті 23 Закону;

- затверджує схеми системи природоохоронних територій або її частин, плани меж державних заповідників, державних парків та біосферних заповідників;

- встановлює порядок інформування, консультацій та участі громадськості у прийнятті рішень з питань територіального планування тощо.

Рішення щодо генерального плану території держави повинні бути підготовлені відповідно до концепції генерального плану території Литви. Об'єктом генерального плану території держави є територія Литовської Республіки (включаючи континентальний шельф і виключну економічну зону в Балтійському морі). Генеральний план державної території є безстроковим. Завданнями генерального плану державної території є:

1) встановити орієнтири для реалізації просторового розвитку території Литовської Республіки, просторової структури державної території та її елементів;

2) встановити обов'язкові положення щодо використання державної території;

3) оптимізувати міську структуру державної території, інженерну та соціальну інфраструктуру, рекреаційні зони та інші системи, забезпечити напрями посилення їх стійкості до екстремальних кліматичних явищ;

4) встановити принципи раціонального використання сільськогосподарських угідь, лісів, надр, інших природних ресурсів та підтримки екологічної рівноваги, формування природного каркасу, збереження природної та нерухомої культурної спадщини, цінного ландшафту, що застосовуватимуться для пом'якшення наслідків зміни клімату та оптимізації системи заповідних територій;

5) передбачити об'єкти проектів загальнодержавного значення.

За необхідності деталізації рішень генерального плану державної території готується генеральний план частини державної території, об'єктом якого є частини державної території, що характеризуються адміністративною (регіони, округи) або функціональною єдністю (прикордонні регіони та інші). Рішення про необхідність деталізації рішень генерального плану державної території ухвалює Уряд. Генеральний план частини державної території готується на державному рівні й також є безстроковим.

При плануванні території, розташованої в континентальній частині, до генерального плану частини державної території включаються частини територіального моря, континентального шельфу та виключної економічної зони в Балтійському морі, що стосуються планованої території.

Завданнями генерального плану частини державної території є:

1) деталізувати рішення генерального плану державної території;

2) встановити основні напрями реалізації політики територіального розвитку Литовської Республіки на окремих частинах державної території та просторових структурах цих територій, їх елементах;

3) встановити обов'язкові положення щодо використання частини державної території;

4) деталізувати міську структуру державної території, інженерну та соціальну інфраструктуру, рекреаційні території та інші системи, а також напрями посилення їх стійкості до екстремальних кліматичних явищ, як це передбачено генеральним планом державної території;

5) деталізувати принципи раціонального використання сільськогосподарських угідь, лісів, надр, інших природних ресурсів та підтримки екологічної рівноваги, пом'якшення впливу зміни клімату, формування природного каркасу та системи охоронних територій, збереження ландшафту, природної та нерухомої культурної спадщини, встановлені генеральним планом державної території;

б) деталізувати розташування проєктних об'єктів загальнодержавного значення.

Генеральний план державної території встановлює обов'язкові положення щодо використання території для державних і муніципальних установ, що стосуються:

1) напрямів просторового розвитку державної території та функціонального зонування використання;

2) системи житлових зон державної території – системи міських центрів та їх функціональних зв'язків, перспектив розвитку міських центрів;

3) формування природного каркасу європейського та національного значення;

4) системи державних парків, державних заповідників і державних заказників, системи територій об'єктів культурної спадщини, що охороняються державою та мають національне значення, та комплексних об'єктів культурної спадщини та їх охоронних зон;

5) розвитку магістральних доріг державного значення та іншої комунікаційної інфраструктури державного значення, енергетичних об'єктів державного значення;

б) розвитку структури туризму, відпочинку та курортів державного значення;

7) розташування проєктних об'єктів національного значення.

Підготовка генерального плану державної території, а також генерального плану частини державної території розпочинається після прийняття Урядом відповідної постанови. Підготовку генерального плану державної території та генерального плану частини державної території організовує Міністерство охорони навколишнього середовища (стаття 24 Закону). Міністерство охорони навколишнього середовища подає підготовлений ним генеральний план державної території або генеральний план частини державної території на затвердження Уряду (стаття 27 Закону). Статтею 29 Закону передбачено здійснення моніторингу реалізації генерального плану державної території та генеральних планів частин державної території.

Згідно зі статтею 31 Закону процес просторового планування в Литві є публічним.

У Литві діє Реєстр документів територіального планування. Адміністратором Реєстру є Міністерство охорони навколишнього середовища. Дані, що обробляються в інформаційній системі Реєстру, є публічними, за винятком обмежень, установлених законом (стаття 39 Закону).

У Литві з початку 2022 року функціонує Портал територіального планування та забудови – TPS «Vartai» (електронна інформаційна система з топографії, інженерної інфраструктури, територіального планування та забудови)⁶. Портал створений із метою надання можливості користувачам за принципом «єдиного вікна» отримати доступ до документів у Реєстрі документів територіального планування Республіки Литва (TPDR), Інформаційній системі

⁶ Teritorijų planavimo ir statybos vartai. URL: <https://www.planuojatau.lt/>

підготовки документів територіального планування та державного нагляду за процесом територіального планування (TPDRIS), Інформаційній системі моніторингу територіального планування (TPSIS), Інформаційній системі будівельних дозволів та державного нагляду за будівництвом «Infostatyba», Інформаційній системі топографії та інженерної інфраструктури (TIIS), Інформаційній системі земельних ресурсів (Рис. 2). Керівництво Порталом TPS «Vartai» здійснює Міністерство охорони навколишнього середовища.

Портал територіального планування та забудови – TPS «Vartai»

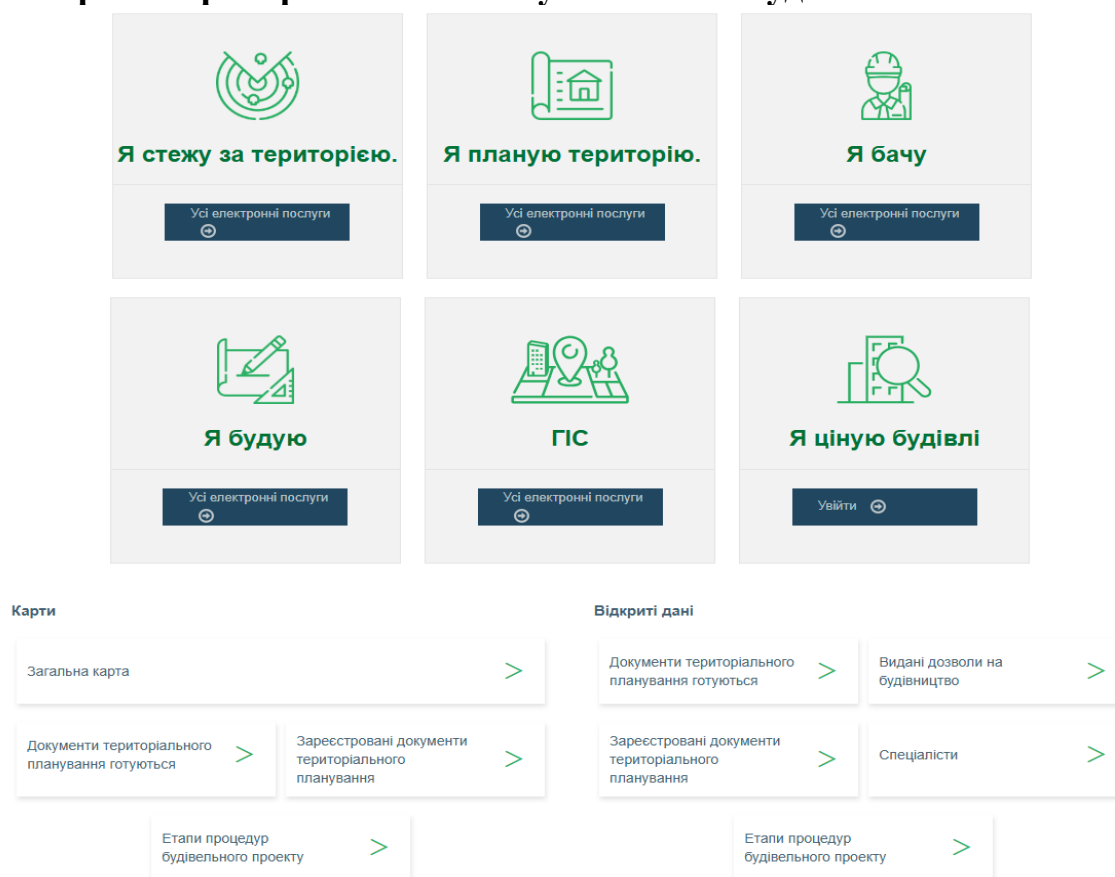

Рис. 2.

Естонія. В Естонії питання просторового планування регулюються Законом «Про планування»⁷ (далі – Закон), метою якого є створення шляхом просторового планування (далі – планування) передумов для формування демократичного, довгострокового, збалансованого просторового розвитку, землекористування та високоякісної забудови (зокрема й житлової), що враховує потреби та інтереси членів суспільства, одночасно сприяючи екологічно безпечному та економічно, культурно та соціально сталому розвитку. Закон визначає принципи планування та вимоги до процедури планування і реалізації плану (§ 1 Закону). Планування охоплює як сухопутні, так і водні території, повітряний простір та земну кору. Закон застосовується до зовнішніх меж виключної економічної зони у випадках, передбачених законом (§ 2 Закону).

⁷ Planeerimisseadus RT I, 26.02.2015, 3. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/PlanS>

Відповідно до § 3 Закону планування – це комплексне просторове рішення, що розробляється для конкретної території і визначає умови землекористування та забудови у випадках, передбачених законом. Планування складається з пояснювальної записки та креслень, які доповнюють одне одного і утворюють єдине ціле. У пояснювальній записці до плану наводяться висновки, що ґрунтуються на аналізі планувальної території та зони її впливу, цілі просторового розвитку, опис обраного планувального рішення для їх досягнення та обґрунтування вибору.

Принципами планування є:

- поліпшення житлового середовища;
- залучення та інформування громадськості;
- збалансованість та інтеграція інтересів;
- достатність інформації;
- раціональне, розумне та економне використання землі.

В Естонії система просторового планування є багаторівневою і включає, зокрема, загальнодержавне планування, планування округу та детальне планування⁸ (Рис. 3).

Рис. 3.

Загальнодержавне планування здійснюється для всієї території держави та її виключної економічної зони. Загальнодержавне планування може здійснюватися у вигляді тематичного планування морських територій та прилеглих до них прибережних зон, а також планування виключної економічної зони. Метою загальнодержавного планування є визначення принципів та напрямів просторового розвитку держави. При здійсненні загальнодержавного планування обов'язковою є стратегічна оцінка впливу на навколишнє

⁸ Ruumilise planeerimise hierarhia. URL: <https://planeerimine.ee/ruumiline-planeerimine/>

середовище. Загальнодержавне планування є основою для складання обласного планування. Організатором здійснення загальнодержавного планування є Міністерство економіки та комунікацій (§ 13 Закону).

Завданням загальнодержавного планування є:

- 1) визначення загальних принципів і напрямів розвитку населених пунктів;
- 2) визначення принципів та напрямів розвитку загальнодержавної транспортної мережі, у тому числі на міжнародному рівні;
- 3) визначення принципів та напрямів розвитку іншої інфраструктури, у тому числі енергетичної, газової та комунікаційної мереж;
- 4) визначення загальних принципів та напрямів використання надр;
- 5) визначення заходів, що забезпечують збереження та функціонування цінних ландшафтів, цінних сільськогосподарських угідь та зеленої мережі;
- 6) у разі необхідності надання рекомендацій щодо складання обласних планів тощо⁹ (Рис. 4).

Рис. 4.

Загальнодержавне планування здійснюється у співпраці з міністерствами й національними асоціаціями органів місцевого самоврядування. До здійснення загальнодержавного планування залучаються Рійгікогу, органи місцевого самоврядування, а також особи та установи, які можуть мати обґрунтований інтерес стосовно впливу планування на навколишнє середовище.

Під час складання загальнодержавного плану його оприлюднюють разом із найважливішими додатками, насамперед дослідженнями, узгодженнями, висновками та іншою актуальною інформацією, на вебсайті організатора складання плану.

Ініціює здійснення загальнодержавного планування та стратегічної оцінки впливу на навколишнє середовище Уряд. У відповідному розпорядженні Уряду

⁹ Üleriigilise planeeringu teemad. URL: <https://www.riigiplaneering.ee/yrp>

ззначається мета здійснення планування та час і місце ознайомлення з рішенням про ініціювання планування.

Організатор здійснення загальнодержавного планування подає основні положення загальнодержавного плану та програму стратегічної оцінки впливу на навколишнє середовище для отримання щодо них пропозицій органам, заінтересованим особам та установам, які залучаються до процесу планування, та встановлює строк для подання пропозицій, який не може бути меншим 30 днів. Основні положення загальнодержавного плану та програма стратегічної оцінки впливу на навколишнє середовище разом із пропозиціями, поданими органами, особами та установами, оприлюднюються на вебсайті організатора здійснення загальнодержавного планування.

Організатор здійснення загальнодержавного планування здійснює публічне оприлюднення проєкту загальнодержавного плану та звіту про стратегічну оцінку впливу на навколишнє середовище. У випадку надходження зауважень та пропозицій до проєкту загальнодержавного плану та звіту про стратегічну оцінку впливу на навколишнє середовище відбувається їх публічне обговорення.

Наступним етапом є оприлюднення загальнодержавного плану на вебсайті організатора здійснення загальнодержавного планування, під час якого кожна особа має право подати письмово думку щодо плану.

Загальнодержавний план затверджується постановою Уряду.

Міністерство економіки та комунікацій переглядає загальнодержавний план щонайменше раз на п'ять років і подає Уряду висновок про результати такого перегляду протягом шести місяців.

Для припинення дії загальнодержавного плану необхідно скласти новий загальнодержавний план.

Розділ 4 Закону регулює питання спеціального просторового планування держави, метою якого є відповідне будівництво, що має істотний просторовий вплив, вибір місця розташування або функціонування якого становить значний державний або міжнародний інтерес. Таке планування здійснюється для території держави або її частини щодо державних автомобільних доріг, залізниць, трубопроводів, робочий тиск яких перевищує 16 бар, включаючи газопроводи, а також міжнародного аеропорту, міжнародного порту, будівлі державного оборонного або безпекового органу, електростанції з номінальною потужністю від 150 мегават і вітроелектростанції з номінальною потужністю від 400 мегават, лінії високої напруги від 110 кіловольт тощо.

Наразі в Естонії діє Загальнодержавний план «Естонія 2030+», що був затверджений Урядом 30 серпня 2012 року¹⁰. Водночас розробляється новий загальнодержавний план «Естонія 2050»¹¹.

Латвія. Законодавство Латвії у сфері просторового планування складають Закон «Про планування територіального розвитку»¹² (далі – Закон), Закон «Про

¹⁰ Riigi planeeringud. URL: <https://www.riigiplaneering.ee/uleriigiline-planeering/uleriigiline-planeering-2030-kehtiv>

¹¹ Riigi planeeringud. URL: <https://www.riigiplaneering.ee/yrp>

¹² Teritorijas attīstības plānošanas likums. Pieņemts: 13.10.2011. URL: <https://likumi.lv/ta/id/238807-teritorijas-attistibas-planosanas-likums>

систему планування розвитку»¹³, Постанова Уряду «Про загальні положення планування, використання та забудови території»¹⁴.

Просторове планування як система в законодавстві Латвії охоплюється поняттям «стратегія сталого розвитку», що відповідно до пункту 2 частини першої статті 1 Закону характеризується як документ довгострокового територіального планування, який визначає довгострокову перспективу регіонального або місцевого розвитку, його цілі та пріоритети.

Законом «Про систему планування розвитку» передбачено планування розвитку та його систему віднесено до політично визначених пріоритетів, що виконує функцію забезпечення розвитку суспільства і території на національному, регіональному та місцевому рівнях. Зокрема, відповідно до частини четвертої статті 6 означеного Закону планування розвитку передбачає створення відповідного документа довгострокового планування територіального розвитку, в якому передбачені довгострокові пріоритети розвитку відповідної території та її просторова перспектива.

Згідно з частиною другою статті 11 Закону «Про систему планування розвитку» Уряд Латвії розробляє Стратегію сталого розвитку Латвії, яка затверджується Сеймом. Стратегія сталого розвитку Латвії визначає довгострокові пріоритети розвитку держави та перспективи її просторового розвитку.

Загальні вимоги щодо планування територіального розвитку, використання території та будівництва на місцевому рівні визначені Загальними положеннями планування, використання та забудови території, що затверджені Постановою Уряду Латвії.

Відповідно до положень статті 5 Закону планування розвитку територій здійснюється шляхом розроблення взаємоузгоджених документів планування територіального розвитку на національному та локальному рівнях, а саме:

- на національному рівні – Стратегії сталого розвитку Латвії та Національного плану розвитку;
- на регіональному рівні – стратегії сталого розвитку та програми розвитку відповідного регіону;
- на місцевому рівні – стратегії сталого розвитку місцевого самоврядування та програми розвитку, просторового плану, місцевого плану та детального плану розвитку території.

При цьому під час розробки документів планування територіального розвитку забезпечується проведення стратегічної оцінки впливу на навколишнє середовище на всіх рівнях (частина друга статті 5 Закону).

Відповідно до частин першої та другої статті 6 Закону інформаційна система планування просторового розвитку має на меті забезпечення зберігання, обробки та публічного доступу до документів планування просторового розвитку всіх рівнів та інформації, пов'язаної з просторовим плануванням.

¹³ Attīstības plānošanas sistēmas likums. URL: <https://likumi.lv/ta/id/175748-attistibas-planosanas-sistemas-likums>

¹⁴ Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi. Ministru kabineta noteikumi Nr.240. 2013.gada 30.aprīlī. URL: <https://likumi.lv/ta/id/256866-visparigie-teritorijas-planosanas-izmantosanas-un-apbuves-noteikumi>

Інформаційна система планування просторового розвитку забезпечує доступ до даних з інших державних інформаційних систем, які використовуються для розробки документів планування просторового розвитку. Розпорядником інформаційної системи планування просторового розвитку є міністерство, відповідальне за планування просторового розвитку.

Частиною першою статті 7 Закону визначено повноваження Уряду Латвії у питанні планування територіального розвитку, серед яких:

- затвердження тематичних планів національного рівня;
- визначення змісту, процедур розроблення, впровадження та моніторингу документів планування територіального розвитку регіонального рівня;
- визначення змісту документів місцевого територіального планування розвитку, порядку розроблення та проведення громадських обговорень, порядку та умов фінансування місцевого плану та детального плану;
- визначення критеріїв та процедури розгляду детальних планів;
- визначення вимог до розробників документів планування територіального розвитку;
- визначення загальних вимог до планування розвитку територій, використання територій та забудови на місцевому рівні;
- визначення класифікації видів використання території;
- визначення процедури створення, функціонування, отримання, обробки та розповсюдження інформації, необхідної для інформаційної системи планування просторового розвитку, та змісту даних інформаційної системи, а також процедури обміну даними з іншими державними інформаційними системами;
- визначення міністерства, відповідального за планування розвитку територій;
- визначення процедури розроблення, затвердження, реалізації та моніторингу морського плану;
- визначення, встановлення та затвердження об'єктів загальнодержавного інтересу та умов їх використання, якщо інше не передбачено законами.

Згідно зі статтею 9 Закону до компетенції міністерства, відповідального за планування розвитку територій, належить:

- розроблення морського планування та національного тематичного плану;
- методичне керівництво плануванням розвитку територій на регіональному та місцевому рівнях;
- надання висновків щодо відповідності проєктів стратегій розвитку та програм розвитку регіонів документам планування територіального розвитку національного рівня та вимогам нормативно-правових актів;
- здійснення оцінювання відповідності просторових планів місцевого самоврядування та місцевих планів нормативним актам, цьому Закону;
- забезпечення ведення інформаційної системи планування розвитку територій.

Статтею 10 Закону визначено повноваження галузевих міністерств, а саме:

- надання пропозицій для визначення об'єктів національного інтересу та, за необхідності, розроблення тематичних планів;
- співпраця з державними і місцевими органами влади та забезпечення умов для розробки документів планування територіального розвитку на всіх рівнях.

На національному рівні обов'язково розробляються Стратегія сталого розвитку Латвії та Національний план розвитку (стаття 15 Закону). Розробку морського просторового плану організовує міністерство, відповідальне за планування розвитку територій, у співпраці з галузевими міністерствами, відповідними регіонами та місцевими органами влади, адміністративна територія яких межує з морем (частина друга статті 16 Закону).

Процесу розроблення Стратегії сталого розвитку Латвії та Національного плану розвитку передуює визначення об'єктів національного інтересу, перелік яких встановлюється Урядом Латвії за пропозиціями галузевих міністерств. Для об'єктів національного інтересу визначаються територія та охоронювана зона, оцінка впливу на довкілля (частини друга, третя статті 17 Закону).

Просторове планування на національному рівні застосовується також і для розроблення морського плану для внутрішніх морських вод, територіального моря та виключної економічної зони в межах юрисдикції Латвії, та має відповідати критеріям морського просторового планування для визначення пріоритетів використання морського простору¹⁵ (Рис. 5).

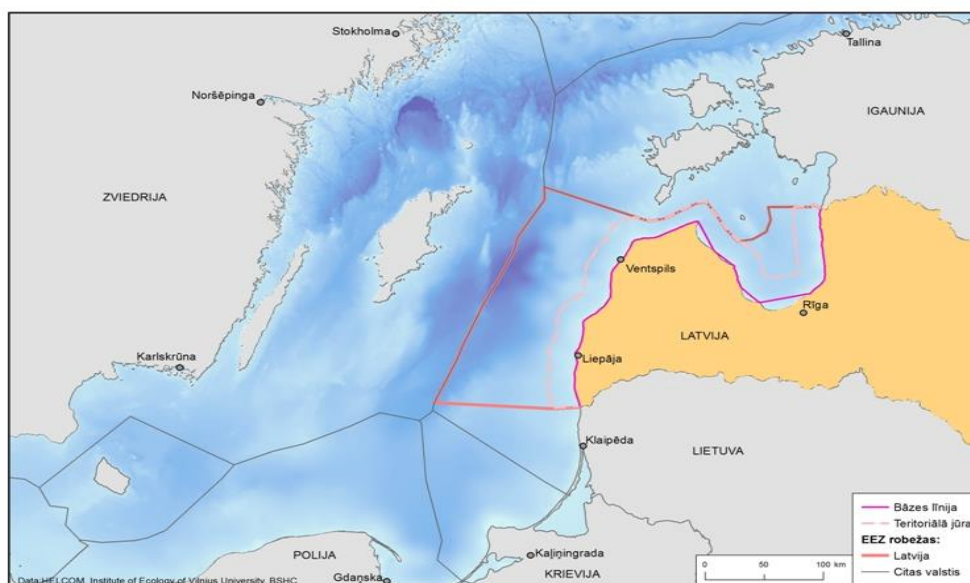

Рис. 5.

Німеччина. У Німеччині сферу просторового планування регулює Закон «Про просторове планування» (ROG) (далі – Закон)¹⁶. Відповідно до статті 1 Закону вся територія Німеччини та її окремі регіони повинні розвиватися,

¹⁵ Jūras telpiskais plānojums. URL: <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-planojums>

¹⁶ Raumordnungsgesetz (ROG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/rog_2008/BJNR298610008.html

упорядковуватися та забезпечуватися на основі документів просторового планування, у співпраці щодо просторового планування та узгодження планів і заходів, що мають значення для простору. Пріоритетним керівним принципом (*Leitvorstellung*) є сталий розвиток простору, який узгоджує соціально-економічні потреби території з її екологічним станом. Розвиток, організація та охорона окремих територій повинні бути узгоджені з умовами та потребами всієї території, а розвиток, організація та охорона всієї території має враховувати умови та потреби окремих територій. Просторове планування також здійснюється у виключній економічній зоні Німеччини відповідно до положень Конвенції ООН з морського права від 10 грудня 1982 року (§ 1 Закону).

У § 2 Закону містяться принципи просторового планування, які деталізують керівний принцип сталого розвитку простору. Так, територія Німеччини та територія її окремих регіонів мають плануватися шляхом забезпечення збалансованого соціального, інфраструктурного, економічного, екологічного та культурного їх розвитку. При просторовому плануванні слід враховувати демографічні, економічні, соціальні та інші структурні проблеми, зокрема щодо кількості населення та створення робочих місць. Просторове планування має забезпечувати:

- доступність об'єктів та основних послуг для всіх груп населення;
- зосередження соціальної інфраструктури переважно в центральних місцях;
- захист критичної інфраструктури;
- передумови для сталої мобільності та інтегрованої транспортної системи;
- економічно ефективне, безпечне й екологічно безпечне енергопостачання, включаючи розширення енергетичних мереж;
- збереження та розвиток культурних ландшафтів;
- економне та бережне використання природних ресурсів;
- захист населення від шуму та підтримку чистого повітря;
- потреби оборони та цивільного захисту;
- врахування просторового планування Європейського Союзу та європейських держав.

§ 4 Закону встановлює обов'язковість врахування цілей і принципів просторового планування при ухваленні державними органами рішень, що мають просторові наслідки, а також рішень щодо допустимості відповідних планів і заходів приватних осіб, що мають просторові наслідки. Водночас § 5 Закону передбачає винятки щодо врахування цілей і принципів просторового планування.

§ 7 Закону визначає зміст і форму просторових планів (*Raumordnungspläne*) як середньострокових, багатофункціональних і часто багаторівневих документів, що можуть містити позначення пріоритетних і зарезервованих зон. Під час підготовки просторових планів мають враховуватися державні та приватні інтереси, результати оцінки впливу на навколишнє середовище. Просторові плани мають містити відповідні заходи державних органів та приватних осіб. До просторових планів додається обґрунтування. Просторові плани переглядаються

щонайменше раз на десять років, що забезпечує їх адаптацію до нових економічних і екологічних викликів.

§ 8 Закону регулює питання здійснення оцінки впливу просторових планів на довкілля. Орган, відповідальний за підготовку просторового плану, проводить оцінку його впливу на:

- людей, тварин, рослини та біорізноманіття;
- землю, ґрунт, воду, повітря, клімат та ландшафт;
- культурні цінності та інші матеріальні активи.

Якщо до просторового плану вносяться зміни, то для незначних таких змін оцінка впливу на довкілля може не проводитися.

§ 9 Закону закріплює публічний підхід до підготовки просторового плану. Зокрема, про його підготовку має бути поінформована громадськість та відповідні органи державної влади. При цьому орган, який здійснює підготовку плану, має залучити до його розробки осіб, які виявили таке бажання. Документи, що стосуються розробки просторового плану, мають бути оприлюднені на відповідному вебсайті для обговорення.

Після затвердження просторового плану він має бути оприлюднений, після чого набуває чинності. Оприлюднення плану повинно супроводжуватися коротким повідомленням про те, як ним вирішуються екологічні проблеми, які пропозиції громадськості та відповідних установ були враховані під час його обговорення тощо.

Розділ 3 Закону регулює порядок здійснення територіального планування на федеральному рівні. Так, Федеральне міністерство житлово-комунального господарства, міського розвитку та будівництва за погодженням із відповідними федеральними міністерствами здійснює просторове планування для виключної економічної зони Німеччини. Відповідний план є нормативним актом. Планування охоплює сушу та море, закріплює аспекти безпеки. Просторовий план визначає, зокрема, заходи для забезпечення безпеки й полегшення судноплавства, просторові зони для економічного та наукового використання тощо. § 18 Закону визначає особливості щодо участі у підготовці федерального просторового плану та публікації федерального просторового плану.

У Німеччині обов'язок ведення інформаційної системи щодо просторового планування на федеральній території та в прилеглих регіонах покладається на Федеральне відомство з питань будівництва та просторового планування. Федеральне міністерство житлово-комунального господарства, міського розвитку та будівництва інформує федеральні землі про результати роботи цієї інформаційної системи.

Федеральне відомство з питань будівництва та просторового планування регулярно направляє до Федерального міністерства житлово-комунального господарства, міського розвитку та будівництва для подання до Бундестагу звіти, зокрема про:

- факти, що мають бути взяті за основу при просторовому плануванні території Німеччини (інвентаризація, тенденції розвитку);

- проведені та заплановані плани та заходи, що мають значення для просторового планування;
- просторовий розподіл планів та заходів Федерального уряду та Європейського Союзу, що мають значення для просторового планування, на території Німеччини та їхній вплив;
- вплив європейської інтеграції на просторовий розвиток території Німеччини.

Відповідно до § 23 Закону в Німеччині діє Консультативна рада з питань просторового планування, яка консультує Федеральне міністерство житлово-комунального господарства, міського розвитку та будівництва з фундаментальних питань просторового планування.

Польща. Законодавство у сфері просторового планування у Польщі складають: Закон «Про просторове планування та розвиток»¹⁷, Закон «Про будівництво»¹⁸, Закон «Про геодезичне та картографічне право»¹⁹, Закон «Про морські території Республіки Польща та морську адміністрацію»²⁰, Наказ Міністерства внутрішніх справ та адміністрації «Про Технічні умови для захисних споруд і технічні вимоги до їх використання та розташування»²¹.

Законом «Про просторове планування та розвиток» (далі – Закон) унормовано, перш за все, визначення низки понять у сфері просторового планування. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 2 Закону просторовий порядок (просторову організацію) слід розуміти як таке облаштування простору, що створює гармонійне ціле та враховує в таких упорядкованих взаємозв'язках усі функціональні, соціально-економічні, екологічні, культурні та композиційно-естетичні умови й вимоги. У Законі також міститься поняття «інвестиції суспільного значення», яке слід розуміти як діяльність місцевого (муніципального) та вищого (окружного, воєводського та національного) значення, а також національного (включаючи міжнародні й міжрегіональні інвестиції) та столичного (що охоплюють метрополітен) значення, незалежно від статусу суб'єкта, який здійснює цю діяльність, та джерел її фінансування, спрямовану на реалізацію завдань Закону «Про управління нерухомістю»²² (пункт 5 частини першої статті 2 Закону). І найголовніше – поняття «акт просторового планування» визначений Законом як генеральний план гімни, місцевий план просторового розвитку, рішення, що встановлює принципи та

¹⁷ USTAWA z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/planowanie-i-zagospodarowanie-przestrzenne-17027058>

¹⁸ USTAWA z dnia 31 stycznia 1961 r. Prawo budowlane. URL:

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-budowlane-16784937>

¹⁹ USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne. URL:

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-geodezyjne-i-kartograficzne-16793127>

²⁰ USTAWA z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej. URL:

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obszary-morskie-rzeczypospolitej-polskiej-i-administracja-morska-16794092>

²¹ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI 1 z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/warunki-techniczne-dla-budowli-ochronnych-oraz-warunki-techniczne-ich-22196759>

²² Ustawa o gospodarce nieruchomościami. URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-gospodarce-nieruchomosciami/dzial-i-przepisy-ogolne/2075/>

умови розміщення невеликих архітектурних об'єктів, рекламних щитів і рекламних пристроїв, а також огорож, їх розміри, стандарти якості та види будівельних матеріалів, з яких вони можуть бути виготовлені, ландшафтний аудит та план просторового розвитку воєводства.

Центральним органом виконавчої влади в галузі просторового планування є Міністерство розвитку і технологій Польщі, у структурі якого функціонує профільний Департамент будівництва, просторового планування та розвитку, житлового будівництва, а також Міністерство інфраструктури Польщі. Окрім цього, у структурі Міністерства розвитку і технологій діють інші профільні допоміжні та дорадчі органи²³, як то: Консультативна група з питань технічних та будівельних норм для будівель²⁴ та Головна комісія з питань містобудування та архітектури (GKUA)²⁵.

Відповідно до частини четвертої статті 3 Закону формування та реалізація державної просторової політики відноситься до повноважень Ради Міністрів Республіки Польща.

Відповідно до §§ 1, 2 Розпорядження Міністра розвитку і технологій Консультативна група з питань технічних та будівельних норм для будівель (Консультативна група) є допоміжним органом. Розпорядженням визначені такі завдання Консультативної групи:

- аналіз технічних і будівельних норм для будівель та пов'язаного з ними обладнання, включаючи формулювання рекомендацій щодо необхідних законодавчих змін;

- аналіз та підготовка інформації з метою оцінки впливу запропонованих рішень, включаючи зазначення практики інших держав щодо проєктування, будівництва, реконструкції, технічного обслуговування та знесення будівель, – з урахуванням вимог, визначених у Законі «Про будівництво»;

- розробка пропозицій щодо системних рішень у сфері технічних і будівельних норм для будівель, що сприяють спрощенню та уніфікації цих правил, та рішень у сфері технічних і будівельних норм для будівель із метою адаптації до регламентів Європейського Союзу;

- підтримка в аналізі проблемних питань, що виникають під час законодавчого процесу щодо проєкту нових технічних та будівельних норм для будівель.

Відповідно до частин першої, другої та шостої статті 8 Закону Головна комісія з питань містобудування та архітектури є дорадчим органом при Міністрові, відповідальному за будівництво, просторове планування та забудову, а також житлово-комунальне господарство. Міністр призначає та звільняє голову

²³ Organy pomocnicze i doradcze. Ministerstwo Rozwoju i Technologii. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/organy-pomocnicze-i-doradcze>

²⁴ ZARZĄDZENIE NR 19 MINISTRA ROZWOJU I TECHNOLOGII z dnia 22 lipca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu doradczego do spraw przepisów techniczno-budowlanych dla budynków. URL: <https://dziennikurzedowy.mrit.gov.pl/2024-2/>

²⁵ Główna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna (GKUA). Ministerstwo Rozwoju i Technologii. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/glowna-komisja-urbanistyczno-architektoniczna>

та членів комісії, а також затверджує наказом положення²⁶, що визначають її організацію та порядок діяльності. Зокрема, організаційне та адміністративне забезпечення роботи Головної комісії покладено на Департамент просторового планування Міністерства розвитку та технологій. При цьому члени дорадчих органів обов'язково повинні мати професійну освіту й підготовку, безпосередньо пов'язану з теорією та практикою просторового планування, як це передбачено частиною шостою статті 8 Закону.

Відповідно до частин першої та другої статті 4 Закону цільове призначення земельної ділянки, її місце розташування як інвестиції суспільного значення, а також методи забудови та умови здійснення будівництва на земельній ділянці визначаються місцевим планом просторового розвитку. А у випадку відсутності такого просторового плану методи та умови забудови земельних ділянок визначаються рішенням про такі умови забудови разом зі встановленням обмежень і заборон на здійснення будівництва.

Згідно з частиною першою «а» статті 4 Закону цільове призначення земельної ділянки, а також спосіб та умови забудови у внутрішніх морських водах, територіальному морі та виключній морській економічній зоні визначаються нормами Закону «Про морські території Республіки Польща та морську адміністрацію» (далі – Закон про морські території).

Так, Законом про морські території здійснюється правове регулювання морських територій Республіки Польща, прибережних зон, портів, гаваней, внутрішніх шарів земель під ними в межах національної просторової системи координат, а також компетенції органів морської адміністрації Польщі.

Базові лінії територіального моря в текстовій та графічній формі передбачені в межах національної системи просторових координат, визначених і затверджених рішенням Ради Міністрів Республіки Польща, враховуючи принципи, закладені статтею 2 Конвенції ООН з морського права (частини друга, друга «а» статті 5 Закону про морські території).

Зокрема, відповідно до статті 27 Закону про морські території Міністр, відповідальний за морське господарство, оцінює заяви, подані в рамках судового розгляду, їх відповідності запланованим проектам і положенням плану просторового розвитку.

Відповідно до статті 37¹ Закону про морські території просторове планування та розвиток морських районів внутрішніх вод, територіального моря та виключної економічної зони означає процес, за допомогою якого компетентні органи здійснюють аналіз та організують використання морських районів для досягнення екологічних, економічних і соціальних цілей.

Згідно з частинами першою, четвертою та п'ятою статті 37а Закону про морські території Рада Міністрів Польщі своїми постановами визначає плани просторового розвитку внутрішніх морських вод, територіального моря та виключної економічної зони. Компетентними органами з питань морського

²⁶ Zarządzenia Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 13 września 2018 r. (poz. 38). REGULAMIN GŁÓWNEJ KOMISJI URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNEJ. URL: <https://dziennikurzedowy.miir.gov.pl/media/62552/DziennikPoz38.pdf>

просторового планування є відповідний Міністр, відповідальний за морське господарство, та директор морського відомства.

Відповідно до частини четвертої статті 37b Закону про морські території Міністр, відповідальний за морське господарство, та Міністр, відповідальний за будівництво, просторове планування та забудову, а також житлово-комунальне господарство, за погодженням з Міністром, відповідальним за клімат, Міністром, відповідальним за рибальство, та Міністром, відповідальним за навколишнє середовище, визначатимуть шляхом прийняття спільного розпорядження необхідний обсяг планів, що містяться в текстовій частині та графічній частині, підготовленій у формі цифрового картографічного дослідження на основі баз даних, зокрема, визначаючи планові матеріали, тип картографічних досліджень, масштаб картографічних досліджень, маркування, номенклатуру, стандарти та метод документування планової роботи, враховуючи читабельність і прозорість планів, а також керівні принципи, прийняті Комісією з охорони морського середовища Балтійського моря та органами Європейського Союзу у сфері морського просторового планування.

Також статтею 37c Закону про морські території визначено, що органи морської адміністрації можуть проводити аналізи та дослідження, розробляти концепції і програми з метою розробки плану, а також співпрацювати з місцевими органами влади воєводств та прибережних муніципалітетів та їх асоціаціями для забезпечення узгодженості цього плану із генеральними планами сільських і міських громад, місцевими планами просторового розвитку, планами просторового розвитку воєводств і муніципалітетів. План підлягає оцінці й перегляду щонайменше один раз на десять років. Після його оцінки директор Морського відомства готує звіт про стан розвитку морського господарства в цілому. Результати такої оцінки та звіт надсилаються міністрам, відповідальним за: будівництво, енергетику, управління енергетичними ресурсами, морську економіку, управління водними ресурсами, клімат, навколишнє середовище, просторове планування та розвиток, житлове будівництво й регіональний розвиток (стаття 37i Закону про морські території).

Статтею 37j Закону про морські території також визначено, що Міністр, відповідальний за морське господарство, здійснює транскордонне співробітництво у сфері просторового планування та розвитку внутрішніх морських вод, територіального моря та виключної економічної зони, а також транскордонний обмін просторовими даними, необхідними в процесі просторового планування морських акваторій. Окрім того, Рада Міністрів може визначити постановою необхідний обсяг і метод транскордонних домовленостей для плану просторового розвитку внутрішніх морських вод, територіального моря та виключної економічної зони, враховуючи, зокрема, рекомендації, прийняті Комісією з охорони морського середовища Балтійського моря та органами Європейського Союзу у сфері морського просторового планування.

Згідно з частиною першою статті 41a Закону про морські території державні завдання, пов'язані з проведенням, координацією та контролем робіт у галузі гідрографії та морської картографії, морських публікацій та морської

інформації, виконуються Державною морською гідрографічною службою (Гідрографічна служба).

Так, відповідно до статті 41b Закону про морські території Гідрографічна служба має безкоштовно надавати батиметричні дані й дані про берегову лінію на виконання завдань Закону «Про просторову інформаційну інфраструктуру»²⁷.

Водночас у 2026 році завершується реформа просторового планування в Польщі, розпочата ще у 2023 році (зі вступом в дію Закону «Про внесення змін до Закону «Про просторове планування та розвиток» та деяких інших законів» від 7 липня 2023 року²⁸). Відповідно до змін, серед іншого, було встановлено зобов'язання для органів місцевого самоврядування розробляти генеральні плани – нові документи планування, що мають статус рішення органу місцевого самоврядування, відповідно до якого визначається просторове планування для усієї території гміни чи міста. При цьому такі генеральні плани мають бути виготовлені виключно у цифровому форматі для внесення їх у публічний реєстр. Цей документ значною мірою замінить існуючі дослідження умов та напрямів просторового розвитку сільських і міських громад, термін дії яких закінчується не пізніше 30 червня 2026 року. Перехідний період завершиться того ж дня, і відповідно всі змінені положення відповідно до реформи просторового планування набудуть чинності.

Запроваджені зміни до Закону «Про просторове планування та розвиток» оптимізують і таким чином сприятимуть впровадженню реформи й досягненню її цілей, включаючи забезпечення сталого розвитку країни зі збереженням просторового порядку та врахуванням суспільних інтересів, спрощення інвестиційного процесу та підвищення ефективності просторового планування.

Запроваджений Реєстр містобудування (EGiB) (або кадастр нерухомості) (далі – Реєстр) стане електронним інструментом, що забезпечує вільний та універсальний доступ до актуальних даних і документів, пов'язаних із просторовим плануванням. Реєстр буде публічним і міститиме дані про проекти, рішення щодо розвитку та прийняті місцеві плани розвитку, які використовуватимуть усі громади.

У Реєстрі мають публікуватися документи, що стосуються просторового планування, проектів відродження муніципалітетів, проектів стратегій розвитку муніципалітетів, стратегій розвитку перенаселених територій та інших рішень, що вже знаходяться на стадії розробки. Законодавчі зміни встановлюють обов'язок публікувати створені документи в Реєстрі одразу після їх розробки. Доступ до внесення змін до відомостей в Реєстрі визначений для посадових осіб місцевого самоврядування, солтисів та міських голів міст із районними правами. Реєстр містить числові та описові дані стосовно землі, будівель, приміщень та їх власників.

Принципи ведення Реєстру викладено в Положенні про земельний та будівельний реєстри, затвердженому Міністром розвитку праці та технологій 27

²⁷ USTAWA z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej. URL:

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/infrastruktura-informacji-przestrzennej-17617288>

²⁸ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. URL: <https://eli.gov.pl/eli/DU/2023/1688/ogl>

липня 2021 року²⁹. Цей нормативно-правовий акт визначає метод створення земельного та будівельного реєстрів, їх ведення та принципи обміну даними, а також детальний обсяг інформації, включаючи відомості щодо вартості нерухомості.

Реєстр охоплює всі об'єкти нерухомості, розташовані на території Польщі, за винятком територіальних вод. До Реєстру не входять об'єкти нерухомості, будівництво яких (відповідно до Закону «Про будівництво») не потребує дозволу чи повідомлення.

Власники нерухомості повинні отримувати дані з Реєстру під час здійснення операцій купівлі-продажу, створення земельного та іпотечного реєстру³⁰ та підготовки звіту про оцінку, необхідного для визначення ціни майна.

Однак, через поточну реалізацію реформи, пов'язану з диджиталізацією процесу просторового планування, також виникла необхідність змінити дату набрання чинності деяких положень щодо обов'язку готувати розширений обсяг просторових даних для місцевих планів, що наразі визначено в плані законодавчих і програмних робіт Уряду Польщі^{31,32}. Це стосується, серед іншого, практичних ризиків, серед яких питання: 1) необхідності тривалої обробки паперових заявок на подання електронним шляхом інформації до Реєстру (так званий інформаційний бюлетень з планування, який буде запроваджено після 1 липня 2026 року), необмеженого строку розкриття даних на основі однієї заявки та відсутності вимоги щодо публікації повідомлень про поточні роботи з планування в Реєстрі, що може обмежувати функціональність та ефективність інформаційного бюлетеня з планування; 2) різного формулювання положень щодо розгляду та затвердження проєкту генерального плану громади, плану місцевого просторового розвитку та рішення про умови забудови та землеустрою спеціальним органом (установою), що виникло внаслідок усунення очевидної законодавчої помилки щодо затвердження проєкту місцевого плану шляхом внесення змін до Закону від 4 квітня 2025 року³³; 3) відсутності правової основи для визначення зон забудови центру міста в місцевому плані та рішеннях щодо умов забудови та землекористування. Наразі вони визначаються виключно в генеральному плані муніципалітету, положення якого не мають прямого впливу на видачу дозволів на будівництво (ризик неможливості застосування технічних умов забудови центру міста згідно із Законом «Про будівництво»); 4) прийняття

²⁹ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU, PRACY I TECHNOLOGII 1 z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/ewidencja-gruntow-i-budynkow-19135417>

³⁰ Elektroniczne Księgi Wieczyste. URL: https://ekw.ms.gov.pl/eukw_ogol/menu.do

³¹ Projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. UD316. URL: <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym-oraz-niektorych-innych-ustaw7>

³² Opinia z 16 maja 2025 r. o rządowym projekcie ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. 16.05.2025 przy Prezesie Rady Ministrów. RL.460.6.2025. URL: <https://www.gov.pl/web/radalegislacyjna/opinia-z-16-maja-2025-r-o-rzadowym-projekcie-ustawy-zmieniajacej-ustawe-o-zmianie-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym-oraz-niektorych-innych-ustaw>

³³ USTAWA z dnia 5 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zmiana-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym-oraz-22204194>

вимушених неоптимальних рішень у процедурі підготовки інтегрованих інвестиційних планів, зокрема щодо визначення додаткових зобов'язань органами місцевого самоврядування, що входять до власних повноважень громади, а також зобов'язуючої умови щодо створення додаткової інвестиційної зони, що має бути включеною до інтегрованого інвестиційного плану; 5) надмірності щодо виконання зобов'язання враховувати в місцевих планах, підготовлених після набрання чинності генерального плану, просторову політику, визначену в усіх муніципальних стратегіях розвитку, включаючи старіші стратегії, розроблені до набрання чинності реформи системи просторового планування, які можуть бути застарілими і не містити повного змісту моделі функціональної та просторової структури, що вимагається чинними правилами; 6) дотримання встановлених законом строків видачі рішень щодо умов забудови та землекористування (може призвести до накладення фінансових санкцій на муніципалітети через значне збільшення кількості заявок на такі рішення, поданих після набрання чинності реформи просторового планування); 7) дотримання строків щодо внесення запланованих змін до змісту та форми місцевих планів у рамках другого етапу реформи системи просторового планування, тобто з часу набрання чинності положення про розширення обсягу просторових даних, підготовлених для місцевих планів розвитку, та забезпечення доступності раніше створених наборів просторових даних для цих документів у Міському реєстрі.

Варто відзначити, що чинними нормами статті 3 Закону «Про будівництво» визначено, що будівлі можуть бути зведені лише на земельних ділянках, призначених для відповідної мети згідно з правилами просторового планування. Архітектурна форма будівель повинна гармоніювати з навколишнім середовищем і, наскільки це можливо, сприяти підвищенню естетичних цінностей навколишнього середовища. Згідно зі статтею 52 Закону «Про будівництво» будівлі, що будуються або збудовані без дозволу чи з порушенням істотних умов дозволу, підлягають обов'язковому знесенню, якщо компетентний орган державного будівельного нагляду встановить, що будівля розташована на території, яка відповідно до правил просторового планування не призначена для забудови або призначена для іншого типу забудови.

Іспанія. Частиною другою статті 131 Конституції Іспанії³⁴ закріплено повноваження Уряду Іспанії розробляти проекти планування відповідно до прогнозів, наданих автономними громадами (муніципалітетами), за узгодженням і у співпраці з профспілками та іншими професійними, підприємницькими і економічними організаціями. Для цього Уряд створює Раду, склад та функції якої визначаються законом. Пунктом 3 частини першої статті 148 Конституції Іспанії визначено повноваження автономних громад у сфері територіального планування, міського розвитку та житлового будівництва.

³⁴ Constitución Española. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229>

Правовою основою просторового планування в Іспанії є: Закон про землю та міське планування³⁵, Закон про регулювання основ місцевого самоврядування³⁶, Закон про будівельні норми³⁷ та акти автономних громад (статути й закони автономних громад).

Відповідно до частини першої статті 4 Закону про землю та міське планування територіальне та міське планування є невід'ємними функціями публічної влади щодо визначення та організації землекористування, відповідності землекористування суспільним інтересам. При цьому зазначеною нормою передбачено, що здійснення територіального та міського планування має бути обґрунтованим, відповідати суспільним інтересам. Відповідно до частини другої статті 4 цього Закону контроль процесу міського планування забезпечується компетентними державними органами, зокрема з питань заселення, урбанізації, забудови територій, використання земельних ресурсів, участі громади у міському плануванні та управлінні.

Відповідно до пункту «а» частини першої статті 25 Закону про регулювання основ місцевого самоврядування до повноважень муніципалітету віднесено міське планування, яке передбачає: міське планування та управління, виконання норм міського розвитку. Відповідно до пункту «d» частини першої статті 36 означеного Закону до повноважень провінційної ради (або відповідного органу), серед іншого, також належить співпраця у плануванні в межах повноважень державних адміністрацій у цій сфері на території певної провінції. Відповідно до частини другої статті 58 Закону державна адміністрація (як регіональний орган) та адміністрації автономних громад можуть брати участь у відповідних органах співпраці, яким доручено розробку і затвердження документів планування, зокрема з питань узгодження громадських інтересів. Так, просторове планування на рівні автономних громад ґрунтується на узгодженні з нормами регіонального рівня, зокрема шляхом обов'язкової участі місцевих органів влади у підготовці та затвердженні планів. Так, наприклад, згідно з частиною першою статті 11 Закону Кантабрії 2/2001³⁸ встановлено, що регіональний план територіального планування має на меті визначити загальні напрями сталого розвитку й трансформації автономної спільноти, встановити напрями раціонального використання природних ресурсів і збереження культурної спадщини, визначити територіальну модель, яка дозволяє різним державним адміністраціям належним чином здійснювати свої повноваження, та встановити пріоритети екологічної, економічної і соціальної діяльності на території, будучи територіальною основою для інших планів та інструментів, що регулюються цим законом, і для дій, що впливають на територіальне планування, а також для державної діяльності загалом. Згідно з пунктом «с» частини другої

³⁵ Real Decreto Legislativo 7/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Suelo y Rehabilitación Urbana. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-11723>

³⁶ Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de las Bases del Régimen Local. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-5392>

³⁷ Ley 38/1999, de 5 de noviembre, de Ordenación de la Edificación. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-21567#a3>

³⁸ Ley 5/2022, de 15 de julio, de Ordenación del Territorio y Urbanismo de Cantabria. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2022-13844>

статті 11 Закону Кантабрії 2/2001 функції регіонального плану територіального планування, серед іншого, полягають у розробленні керівних принципів та орієнтирів для координації й сумісності міського планування та секторального і територіального планування (тобто регіонального планування) різними компетентними державними адміністраціями та органами на території автономної громади.

Крім того, Законом про землю та міське планування також визначені контрольні повноваження держави в питанні просторового планування. Зокрема, згідно з Додатком 8 до Закону Генеральна державна адміністрація має право брати участь у процедурах територіального та містобудівного планування у порядку, визначеному відповідним законодавством. Так, представники Генеральної державної адміністрації можуть брати участь у роботі спільних державних і муніципальних колегіальних органів, наділених повноваженнями затверджувати акти територіального та містобудівного планування. Відповідно до Додатку 2 до Закону документи територіального та міського планування, незалежно від їх типу та назви, що впливають на землевпорядкування, будівлі та споруди, включаючи охоронні зони, пов'язані з національною обороною, повинні бути узгоджені з Генеральною державною адміністрацією перед їх затвердженням.

Морське просторове планування в Іспанії регулюється на державному рівні відповідно до Королівського указу 363/2017, який встановлює рамки для організації морського простору³⁹. Головним державним регулюючим і контролюючим органом є Генеральний директорат з питань сталого розвитку узбережжя та моря, до компетенції якого віднесено, серед іншого, узгодження плану управління для кожної морської демаркації, який включає придатність морських просторів для здійснення відповідної діяльності й використання, враховуючи потенціал кожної території.

Бельгія. Відповідно до статті 35 Конституції Бельгії федеральний орган влади має повноваження лише у питаннях, офіційно віднесених до його компетенції Конституцією та законами, прийнятими відповідно до Конституції. Громади або регіони в межах своєї компетенції мають повноваження в інших питаннях за умов та згідно з процедурами, встановленими законом. Інтереси, що є виключно муніципальними або регіональними, регулюються муніципальними або регіональними радами відповідно до принципів, установлених Конституцією (частина перша статті 41 Конституції Бельгії).

Федеративний устрій Бельгії передбачає широкі повноваження регіональних органів влади, які представляють три регіони – Фламандський, Валлонський, Брюссельський столичний регіон, і кожний регіон має особливості правового регулювання просторового планування. У Валлонії основними нормативними актами у сфері просторового планування є Спеціальний закон про

³⁹ Real Decreto 363/2017, de 8 de abril, por el que se establece un marco para la ordenación del espacio marítimo.
URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2017-3950>

інституційні реформи (LSRI)⁴⁰ та Кодекс просторового планування Валлонії⁴¹, згідно з яким міське планування та освоєння земель визначені власними місцевими повноваженнями регіону (пункт 1 частини першої статті 6). У зазначеному Законі регламентовано здійснення муніципального і міжмуніципального співробітництва, муніципального і регіонального співробітництва із залученням держави, що може бути представлено у спільних багаторічних інвестиційних планах (серед іншого, проектах просторового планування), які федеральний орган влади ефективно наділяє достатніми ресурсами. У Кодексі визначені функції і повноваження Уряду Валлонії у сфері просторового планування, повноваження Міністра регіонального планування Валлонії, центрів планування та землекористування, муніципальних дорадчих комісій з питань планування, землекористування та мобільності тощо.

Брюссельський регіональний планувальний кодекс (CoBAT)⁴² є правовою основою для всіх правил міського планування та землеустрою Брюссельського регіону. Муніципалітет відповідає, серед іншого, за: прийняття стратегічного «плану розвитку муніципалітету» (PRM), що охоплює всю його територію; «плану конкретного землекористування» (PPAS), що охоплює визначену частину території муніципалітету; прийняття правил містобудування, які або стосуються всієї території муніципалітету, що не регулюється на регіональному рівні («специфічні правила містобудування муніципалітету» (RCUS)), або є такими, що визначають принципи, характерні для частини території муніципалітету («зоновані правила містобудування муніципалітету» (RCUZ)) тощо. Регіон відповідає, серед іншого, за прийняття стратегічного плану, що охоплює всю його територію, тобто «план регіонального розвитку» (PRD); прийняття «регіонального плану землекористування» (RPL), що охоплює всю територію; прийняття гібридних планів, тобто планів, що мають стратегічну цінність, і деяких «генеральних планів розвитку» (PDD); затвердження муніципальних рішень про прийняття, внесення змін або скасування муніципальних планів чи нормативних актів про їх затвердження.

Основним актом правового регулювання просторового планування Фламандської частини Бельгії є Кодифікований декрет Фламандського кодексу просторового планування або Фламандський кодекс просторового планування (VCRO)⁴³. Відповідно до положень Кодексу сфера просторового планування врегульовується Фламандським Парламентом, зокрема питання: процесів регіонального планування у відповідному календарному році; загальні цілі процесів провінційного та муніципального планування у відповідному календарному році; контрольні функції щодо процесів планування та впровадження Плану просторової структури Фландрії або Плану просторової

⁴⁰ Loi spéciale de réformes institutionnelles 08 août 1980 (LSRI). URL: <https://wallex.wallonie.be/eli/loi-decret/1980/08/08/1980080801/1980/10/01>

⁴¹ Service public de Wallonie Code du Développement territorial. URL: <https://wallex.wallonie.be/files/medias/10/codt%281%29.pdf>

⁴² Le Code Bruxellois de l'Aménagement du Territoire (CoBAT). URL: <https://urbanisme.irisnet.be/lesreglesdujeu/le-code-bruxellois-de-lamenagement-du-territoire-cobat>

⁴³ Gecodificeerd Decreet Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). URL: <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1018245.html>

політики Фландрії, у кожному випадку на регіональному, провінційному та муніципальному рівнях.

Морське просторове планування в Бельгії регулюється на державному рівні відповідно до Закону про захист морського середовища та організацію морського просторового планування в морських районах Бельгії⁴⁴. Так, затвердження морського просторового плану Бельгії віднесено до повноважень Короля.

Висновки

Проаналізувавши досвід правового регулювання формування та функціонування систем просторового планування низки держав-членів ЄС, можна відзначити таке.

1. У національному законодавстві держав-членів Європейського Союзу, які досліджувалися, просторове планування на національному, регіональному, місцевому рівнях регулюється окремими законами. Однак поняття «просторового планування» у цих державах має свої особливості, що визначають його правозастосування. Зокрема, однією з обов'язкових вимог до формування документа (акта) просторового планування визначено відповідність національному екологічному законодавству. Так, у законодавстві Німеччини закріплені обов'язкові критерії оцінки впливу на навколишнє середовище при складанні просторового плану. Поняття просторового планування передбачає визначену систему довгострокових пріоритетів територіального розвитку на всіх рівнях з урахуванням економічних, політичних, екологічних системоутворюючих зв'язків, оформлену відповідним офіційним документом (генеральні плани території держави, національні плани просторового розвитку, національні плани розвитку тощо).

2. У державах, які досліджувалися, центральним органом, що координує діяльність / здійснює управління у сфері просторового планування, є відповідне міністерство, як ключовий відповідальний орган влади, підзвітний уряду (Німеччина, Польща, Литва, Естонія), або безпосередньо уряд (Латвія). У складі суб'єктів цієї діяльності особливу роль та статус відведено колегіальним дорадчим органам міністерств, наприклад, Консультативній раді з питань просторового планування в Німеччині чи Головній комісії з питань містобудування та архітектури в Польщі.

Винятком серед досліджуваних держав є Швеція та Бельгія. Зокрема, у Швеції просторове планування державного рівня здійснюється муніципалітетами. У Бельгії просторове планування здійснюється на регіональному рівні.

Іспанія є єдиною з держав, де правове регулювання просторового планування закріплено на рівні Конституції та встановлено, що повноваження у сфері просторового планування належать автономним громадам. Ці громади

⁴⁴ Wet ter bescherming van het marien milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de Belgische zeegebieden. URL: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/article.pl?language=nl&lg_txt=n&type=&sort=&numac_search=&cn_search=2022121101&caller=eli&&view_numac=2022121101fx2022121101nl

реалізують такі повноваження за погодженням з органами субрегіонального і регіонального рівня (державною адміністрацією) відповідно до регіонального законодавства.

3. У питаннях регулювання просторового планування особливе місце займають морські території (через вихід територій держав до Балтійського та Північного морів), що визначається окремим законом про морське просторове планування кожної з держав, який передбачає прийняття окремого морського просторового плану розвитку (Литва, Латвія, Естонія, Польща, Бельгія) або узгодження місцевих просторових планів із загальнодержавним (Іспанія).

4. Основними напрямками політик, які матимуть вирішальне значення для інтеграції з цілями та інструментами просторового планування Європейського Союзу в контексті застосування кращих практик, можуть бути місцеві заходи реагування на зміну клімату, більш комплексне надання державних послуг (зокрема, адміністративних послуг, та їх інтеграція з державними цифровими платформами, на прикладі Польщі). Необхідність врахування виявлених проблем може відкрити можливості для вдосконалення інструментів просторового планування в Україні.

5. Урегулювання правовідносин у сфері просторового планування необхідне для системного впорядкування забудови та просторового планування в Україні, зокрема за допомогою диджиталізації і застосування відкритих цифрових платформ. Шляхом цифровізації може бути забезпечено прозорість і контроль за використанням державних, місцевих та приватних ресурсів, узгодження інтересів у сфері просторового планування.

6. Актуальним, на наш погляд, може бути визначення механізму розроблення, погодження, затвердження, внесення змін до документів планування території України із встановленням відповідних цифрових (щодо інтеграції до геоінформаційних платформ), стратегічних та екологічних вимог, що також може бути актуалізовано в межах майбутнього кластеру переговорної рамки в процесі вступу України до Європейського Союзу.

У *Таблиці 1* наведені відомості про правове регулювання формування та функціонування систем просторового планування на прикладі держав-членів Європейського Союзу, які досліджувалися.

Таблиця 1

Держави	Законодавство	Рівні просторового планування	Суб'єкти здійснення просторового планування на державному рівні
Швеція	Закон «Про планування та будівництво»	державний (на рівні муніципалітетів), регіональний, локальний	кожен муніципалітет
Литва	Закон «Про територіальне планування»	державний, муніципальний, місцевий	Міністерство охорони навколишнього середовища
Естонія	Закон «Про планування»	загальнодержавний, окружний, детальний	Міністерство економіки та комунікацій
Латвія	- Закон «Про планування територіального розвитку»; - Закон «Про систему планування розвитку»; - Постанова Уряду «Про загальні положення планування, використання та забудови території»	національний, регіональний, місцевий	Уряд, міністерство, відповідальне за планування розвитку територій
Німеччина	Закон «Про просторове планування»	федеральний, земельний	Федеральне міністерство житлово-комунального господарства, міського розвитку та будівництва
Польща	Закон «Про просторове планування та розвиток»	національний, регіональний, муніципальний	Міністерство розвитку і технологій
Іспанія	Конституція, регіональні закони	регіональний, локальний	автономна громада

Держави	Законодавство	Рівні просторового планування	Суб'єкти здійснення просторового планування на державному рівні
Бельгія	<ul style="list-style-type: none"> - Брюссельський регіональний планувальний кодекс; - Спеціальний закон про інституційні реформи (Валлонія); - Кодекс просторового планування Валлонії; - Фламандський кодекс просторового планування 	регіональний, локальний	громади (комуни) за погодженням із провінційними одиницями субрегіонального рівня відповідно до законодавства регіону

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*